

Incendis estiuenics: l'infern imbècil

Jordi Domingo Calabuig

*Ploviem capes extenses de foc [...]
Després digué: "Ja és hora d'allunyar-se
del bosc; camina darrere de mi:
pels marges hi ha camí sense cremar-se,
que damunt d'ells el foc queda sempre extingit"*

La Divina Comèdia (Cant XIV).
Dante Alighieri

Ara que ha passat l'estiu, ens trobem davant d'un paisatge reverdit per les pluges de la tardor. Els camps d'ametllers s'entapissen d'un verd lluent i fresc. Els matolls recuperen un aspecte saludable, fèrtil, i s'abillen de fruits multicolors propis de l'estació. Malauradament unes taques negres, desproveïdes de vida, de semblant quasi desèrtic ens recorden que els incendis han assolat de nou el Maestrat. La força brutal del foc ha tornat a tocar de mort bona part del territori.

Segons els criteris administratius, els incendis poden ser naturals o provocats. Tan sols hi hauria que puntualitzar que els provocats poden vindre de la mà d'un piròman, que teòricament s'exposa a patir-ne les conseqüències del seu acte vandàlic, o bé d'un descuit d'un camperol. Fins ací, cap problema. I amb aquests ingredients ja tenim l'embrió. Un poc de vent, unes quantes hectàrees de matolls i ja ho tenim: la bèstia avança sense pietat.

Ara ve el torn de les brigades d'incendis. Es dona l'alarma al centre de coordinació. S'enlairen els avions. Els efectius terrestres s'acosten a la zona sinistrada. Comença la feina, una feina que durarà hores, fins i tot dies.

El resultat: una superfície calcinada, fumejant, erma, sense vida.

Aquesta situació de mort continuarà probablement uns deu anys. Si el que s'ha cremat és un alzinar adult, per exemple, hauran de passar cinquanta anys com a mínim. No obstant això, els arbres tapen el bosc, com se sol dir. En realitat la tragèdia ha fet desaparèixer a més insectes, gripaus, serps, ratolins, eriçons, esquiroles, mosteles, raboses, senglars, cabres, pardals i rapinyaires...tot, absolutament tot ha desaparegut. Ja siga per que han mort o perquè mentre dure aquest escenari d'horror no tornaran, al capdavant no tenen res a trobar en aquest desert negre.

No obstant això, a banda de l'aspecte ecològic i paisatgístic crec que és interessant referir-se a un altre, potser més subjectiu: el territori com a noció d'identitat. L'entorn natural és un referent indiscutible per a la identitat d'un poble. Tossals, rierols, barrancs, fonts, camins són els lligams amb el nostre passat. Gràcies a ells podem comprendre la cultura de la nostra terra i als nostres avantpassats. I és ací on vull deixar palesa la meua indignació.

Qui és el responsable de la situació actual? Comencem per la base de la piràmide: els bombers i brigades forestals. Mireu, amb tota la sinceritat, si he vist alguna persona que fa la seua feina amb devoció i jugant-se la vida a cada cop, aquests són els bombers. Les maniobres dels avions són d'un perill extrem i les possibilitats de ser engolits per les flames són altíssimes. Eliminats aquests, pujarem un poc més enllà en les jerarquies del poder: és el torn dels coordinadors. També en aquest cas hem de reconèixer que els centres d'emergències generalment es mobi-

litzen amb una velocitat sorprenent, o almenys amb tota la velocitat que està al seu abast... I aquí tenim una pista del següent i definitiu estatge de responsabilitat: els polítics, en definitiva, els responsables de proveir al seu territori de mitjans i efectius per a prevenir i combatre el foc. Des del moment que no funciona aquesta punta de la piràmide res no es pot fer. És com si la piràmide, completament invertida, reposara tot el seu pes en aquest fràgil punt. Sense mitjans, és a dir sense diners invertits, un centre de coordinació i prevenció no pot actuar com a tal. Pocs diners, poca prevenció. Poca inversió, pocs avions. Pocs diners, poques brigades. Pocs diners, poca vigilància.

Per si fóra poc hem d'aguantar una sèrie de burrícies amb les quals ens (des)informen els dies següents a l'incendi. En primer lloc, les xifres de la tragèdia. Actualment existeix un sistema molt fàcil i a l'abast de qualsevol administració autonòmica per a saber l'extensió desolada per un incendi. Tan sols cal fer una foto aèria de la zona o recórrer el territori amb un aparell de GPS i amb un senzill càlcul s'arriba al nombre total d'hectàrees cremades, ni una més ni una menys, amb precisió matemàtica. No obstant això, a l'incendi de Xert l'administració donava per cremades una tercera part del que en realitat es va cremar (xifra que, dies després, quant ja s'havia refredat la situació, va reconèixer finalment). Una altra ruqueria és la de donar per separat les xifres de bosc cremades i les de matoll. Per al governant és una estratègia habitual i força efectiva. El bosc, tot i que siga una pineda